
Miljöförvaltningens säkerhetsrapport 2022

**Redovisning av miljöförvaltningens
säkerhetsarbete 2022**

2023-03-10

Sammanfattning

Generellt sett har miljöförvaltningen en god nivå på sitt säkerhetsarbete. Detta främst inom områdena fysisk säkerhet och personsäkerhet. Detta tack vare ett systematiskt arbete i enlighet med fastställda rutiner i kombination med kontinuerliga utvecklingsinsatser.

Miljöförvaltningen har under året genomfört en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för den samhällsviktiga verksamheten utifrån givna scenarion. Denna visade att vi har ett behov av att arbeta vidare med vår kontinuitetsplanering.

Inom informationssäkerhet samt krisberedskap och civilt försvar bedömer vi att vi har acceptabel säkerhetsnivå. Här finns det tydliga behov av utvecklingsarbete.

Inledning

I enlighet med Göteborgs Stads säkerhetspolicy ska säkerhetsarbetet vara en del av verksamhetens riskhantering och stärka vår förmåga att upprätthålla en definierad risknivå. Ämnesområden som ska inkluderas i säkerhetsarbetet är informationssäkerhet, fysisk säkerhet, personsäkerhet, säkerhetsskydd samt krisberedskap/civilt försvar. Säkerhetsarbetet ska vara långsiktigt, kontinuerligt och omfatta alla delar av verksamheten. Arbetet ska bedrivas med utgångspunkt i kontinuerliga riskanalyser och med tyngdpunkt på förebyggande aktiviteter.

Hantering av säkerhetsrisker omfattar de samordnande aktiviteter som genomförs för identifiering, analys, utvärdering, behandling, övervakning och granskning av säkerhetsrisker. Hantering av säkerhetsrisker ska vara en del i beslutsfattandet vid prioritering och val av olika handlingsalternativ. Detta för att säkerställa verksamhetens förmåga att utföra sitt uppdrag och kunna uppnå verksamhetens mål.

Miljö- och klimatanvänden är ytterst ansvarig för säkerheten inom verksamheten. Förvaltningen ska genom tydlig inriktning och fördelning av ansvar engagera sig i verksamhetens säkerhetsarbete samt minst en gång årligen följa upp att säkerhetsnivån är acceptabel. Resultatet ska återrapporteras till nämnden.

Förvaltningsdirektören ska utse en säkerhetschef med befogenhet att vara drivande och hålla ihop arbetet, samt initiera och genom stöd och uppföljning utveckla säkerhetsarbetet. Organisation, delegation, beslut, planer och åtgärder beträffande säkerhetsarbetet ska dokumenteras.

Alla medarbetare ska, för att förstå hur säkerhetsarbetet fungerar, fortlöpande ges utbildning i förhållande till sitt ansvar och sina arbetsuppgifter. Alla medarbetare ska aktivt arbeta för ökad säkerhet och ta ett ansvar för att säkerheten fungerar samt informera om upptäckta brister.

Miljöförvaltningens grundläggande mål med säkerhetsarbetet är att minska risken för att oönskade negativa händelser inträffar samt om så ändå sker minimera konsekvenserna för verksamheten, människor, egendom och miljö.

Denna säkerhetsrapport är en sammanställning av miljöförvaltningens säkerhetsarbete under 2022 och innehåller bedömningar avseende säkerhetsnivån inom de fyra olika delområdena informationssäkerhet, fysisk säkerhet, personsäkerhet och krisberedskap/civilt försvar.

Informationssäkerhet

Göteborgs Stads riktlinje för informationssäkerhet syftar till att konkretisera säkerhetspolicyn avseende informationssäkerhetsområdet. Med informationssäkerhet avses att upprätthålla:

- Konfidentialitet– informationstillgångar är tillgängliga endast för behöriga.
- Riktighet – informationstillgångar förändras eller påverkas inte oönskat eller utom kontroll.
- Tillgänglighet – informationstillgångar kan nyttjas efter behov i förväntad utsträckning och inom önskad tid.

Miljö- och klimatanmänden har ett övergripande ansvar för sitt säkerhetsarbete där informationssäkerhet ingår. För att nämnden ska kunna fullgöra detta ansvar ska miljöförvaltningen:

- ha en ändamålsenlig intern organisation för informationssäkerhet med tydliga roller och ansvar inklusive en särskilt utsedd säkerhetschef.
- bedriva ett aktivt arbete för att skydda verksamhetsinformationen med utgångspunkt i skyddsområdena konfidentialitet, tillgänglighet och riktighet.
- ha ändamålsenliga interna styrande dokument för informationssäkerhet.

Lägesbild och status 2022

Under 2022 har miljöförvaltningen genomfört följande:

- Utvecklat den interna organisationen för informationssäkerhet.
- Fastställt dokumenthanteringsplan, register över personuppgiftsbehandlingar och klassningar av informationstillgångarna inom samtliga processer inom de verksamhetsområden som rör myndighetsutövning, det vill säga livsmedelsområdet, miljö- och hälsoskyddsområdet samt alkohol- och tobaksområdet.
- Genomfört en grundläggande utbildning i informationshantering, därunder informationssäkerhet, för samtliga chefer, kvalitetssamordnare, verksamhetsutvecklare och verksamhetscontrollers samt motsvarande utbildning för samtliga medarbetare inom myndighetsavdelningarna. Utbildningen för medarbetare finns även tillgänglig i en digital version.
- Kartlagt informationshanteringen och genomfört informationsklassning inom resterande kärnverksamhetsområden (bedriva miljöövervakning, driva och samordna stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling, medverka i samhälls- och stadsplanering samt förvalta och utveckla stadens energi- och klimatrådgivning).
- Påbörjat kartläggningen av informationstillgångarna inom styrande och stödjande processer.

- Genomfört en övergripande riskanalys av verksamhetens informationshantering samt fastställt och följt upp en åtgärdsplan.
- Fastställt interna styrande dokument för behörigheter och åtkomst samt för hantering av informationssäkerhetsincident.
- Påbörjat arbetet med kontinuitetsplanering.

Behov och planering 2023

Under 2023 planerar miljöförvaltningen följande:

- Genomföra aktiviteter enligt miljö- och klimatnämndens plan för informationshantering 2023–2025, vilket bland annat innebär följande:
 - Fastställa dokumenthanteringsplan, register över personuppgiftsbehandlingar och klassningar av informationstillgångarna inom resterande kärnverksamhetsområden (bedriva miljöövervakning, driva och samordna stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling, medverka i samhälls- och stadsplanering samt förvalta och utveckla stadens energi- och klimatrådgivning) samt inom styrande och stödjande processer.
 - Utveckla grundläggande utbildning i informationshantering, därunder informationssäkerhet, för samtliga chefer inom stadsmiljöavdelningen och stöдавdelningarna. Därefter genomförs motsvarande utbildning för samtliga medarbetare inom nämnda avdelningar.
 - Genomföra årlig revidering av riskanalys och åtgärdsplan för att hantera hot mot verksamhetens informationshantering.
 - Utveckla kontinuitetshantering för informationshanteringen.
 - Ta fram nya digitala introduktionsutbildningar och vidareutveckla introduktionen inom informationshanteringsområden, därunder informationssäkerhet, för nyanställda.
 - Påbörja interna repetitions- och fördjupningsutbildningar inom olika områden inom informationshanteringen, bland annat verksamhetsanpassade utbildningar inom informationssäkerhet.

Bedömning risknivå informationssäkerhet

Sammantaget kan förvaltningen konstatera att arbetet med informationssäkerhet har gjort framsteg under 2022. Det är dock viktigt att detta arbete fortsätter med samma intensitet under 2023. Generellt finns en god riskmedvetenhet hos chefer och medarbetare och förvaltningen är bra rustad för att kunna hantera de situationer som uppstår. Detta har inte minst visats genom hantering av ett flertal personuppgiftsincidenter, varav en mycket omfattande, som förvaltningen hanterade under 2022. Sammantaget är informationssäkerhetsnivån acceptabel under förutsättning att planerad verksamhet genomförs 2023.

Fysisk säkerhet

Med fysisk säkerhet avses den samlade effekten av de skyddsåtgärder inom brand- och tillträdesskydd som förebygger, minskar eller eliminerar risken för skador eller förluster avseende människor, fastigheter, lokaler, utrustning och övriga tillgångar.

I Göteborgs Stad finns inga övergripande riktlinjer för fysisk säkerhet som konkretiserar uppdraget i stadens säkerhetspolicy. Det som finns inom Göteborg Stad är riktlinjer samt ett metodstöd avseende systematiskt brandskydd samt råd avseende trygga, säkra möten och arrangemang. Miljöförvaltningens arbete med fysisk säkerhet regleras således främst av Göteborg Stads riktlinjer och metodstöd avseende systematiskt brandskydd samt förvaltningens interna rutiner.

Miljöförvaltningens interna fysiska säkerhetsarbete inkluderar flera olika åtgärdsområden så som:

- att förhindra obehörigt fysiskt tillträde till lokalerna samt skador och störningar i våra lokaler
- att förhindra förlust, skada, stöld eller skadlig påverkan på tillgångar samt förhindra avbrott i vår verksamhet
- att skapa skydd mot naturolyckor (brand, översvämning, oväder, etcetera) och olyckor som orsakas av fel i tekniska system eller av mänskliga misstag.

Lägesbild och status 2022

Under 2022 har miljöförvaltningen genomfört följande:

- Förvaltningen har sett över skalskydd, brandsäkerhet och besöksmottagning.
- Identifierat brister i det systematiska brandskyddsarbetet vilket har initierat ett arbete med åtgärder.

Behov och planering 2023

Under 2023 planerar miljöförvaltningen följande:

- Se över säkerhetsorganisation och utveckla samarbetet med andra förvaltningar på Gårdavägen 2.
- Se över och uppdatera rutiner för det fysiska säkerhetsarbetet.
- Genomföra brandutbildning för personal i brandskyddsorganisationen.
- Genomföra en brand och utrymningsövning på Gårdavägen 2.
- Inför återgång till ordinarie lokaler på Karl Johansgatan planeras översyn och uppdatering av samtliga rutiner.

Bedömd risknivå på fysisk säkerhet

Sammantaget kan förvaltningen konstatera att chefer och medarbetare har en god riskmedvetenhet och är bra rustade för att kunna hantera de situationer som uppstår inom området fysisk säkerhet. Risken för skador, inbrott, vandalisering av fastigheten eller skador på tredje man är fortfarande låg. Sammantaget är förvaltningens fysiska säkerhet god men vi planerar att genomföra en del utvecklingsarbete för fortsatt bibehållen nivå.

Personsäkerhet

I Göteborg Stad finns riktlinjer för personsäkerheten. Till dessa riktlinjer finns även råd. Riktlinjerna utgår från stadens säkerhetspolicy och konkretiserar personsäkerhetsområdet. De krav som finns i stadens styrande dokument och som är relevanta för förvaltningens verksamhet har inarbetats i miljöförvaltningens interna styrande dokument för personsäkerhet och arbetsmiljö.

Miljöförvaltningen har interna rutiner gällande personsäkerhet. Det primära syftet med dessa rutiner är att skapa förutsättningar för en säker och trygg arbetsmiljö för förvaltningens alla medarbetare avseende potentiella hot- och våldssituationer, samt otillåten påverkan.

Otillåten påverkan kan definieras som en rad olika handlingar som syftar till att påverka tjänstepersoners beslutfattande och förvaltningens myndighetsutövning. Våld, hot, trakasserier, och korruption är exempel på handlingar i förlängningen kan utgöra ett direkt hot mot tjänstepersonens arbetsmiljö.

Personsäkerhetsarbetet utgår från gemensamma och övergripande förhållningssätt som skall genomsyra alla delar i verksamheten:

- Nolltolerans – alla former av trakasserier, hot och våld och otillåten påverkan är helt oacceptabla, ingen personal ska utsättas för detta i sitt tjänsteutövande.
- Stöd – alla medarbetare ska erhålla det stöd som den enskilde är i behov av utifrån vad som inträffat.
- Rapportera – alla händelser/incidenter/tillbud ska rapporteras och lagöverträdelse ska polisanmälas.
- Rutiner – alla ska känna till och känna sig trygga med miljöförvaltningens förhållningssätt, rutiner och arbetssätt avseende personsäkerhet. Alla rutiner har till syfte att minska risken för att händelser inträffar och i förekommande fall minimera konsekvenserna av inträffade händelser.
- Kompetens och utbildning – alla medarbetare ska ha rätt utbildningsnivå och kompetens för att förebygga och förhindra hot- och våldssituationer samt otillåten påverkan.

Lägesbild och status 2022

Sedan hösten 2020 har förvaltningen tillsammans med kunskapscentrum mot organiserad brottslighet, avdelning samhällsskydd och beredskap (SOB) vid stadsledningskontoret arbetat med att identifiera, kartlägga och utveckla verksamheten för att minska riskerna för att medarbetarna utsätts för otillåten påverkan.

En plan för att motverka otillåten påverkan togs fram 2021, och ses regelbundet över, med syfte att stärka miljöförvaltningens kollektiva kapacitet att motstå otillåten påverkan. Förvaltningen ska kunna fatta rättssäkra beslut och medarbetarna ska ha en god arbetsmiljö.

Under 2022 har chefer på förvaltningen genomfört grundutbildning i arbete mot otillåten påverkan. En pilotutbildning mot hot, våld och konflikter har genomförts på enheten för hälsoskydd. Syftet med denna utbildning är att förebygga hot och våld i arbetsrelaterade situationer. Syftet var att testa pilotutbildningen inför en eventuell implementering i staden.

Behov och planering 2023

Arbetet med personsäkerhet ingår som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet och undersöks årligen genom medarbetarenkäten. Resultatet av medarbetarenkäten analyseras och en handlingsplan med åtgärder tas fram inom området. Uppföljning sker löpande och omhändertas av chef samt rapporteras i förvaltningens samarbetsgrupp (FSG) varje månad.

Under 2023 planerar miljöförvaltningen följande:

- Utveckling av rutin för personsäkerhet.
- Säkra följsamhet till rutiner.

Bedömd risknivå för personsäkerhet

Sammantaget kan förvaltningen konstatera att medarbetarna har riskmedvetenhet och är rustade för att kunna hantera de situationer som uppstår. Förvaltningen har rutiner för att hantera situationer med risk för hot och våld. Risken för otillåten påverkan samt hot och våld är fortfarande låg. Det kan dock noteras att antalet inrapporterade händelser har ökat något 2022, vilket förutspåddes i säkerhetsrapporten för 2021. Detta på grund av ökad kunskapsnivå och vana att alltid rapportera. Sammantaget är förvaltningens personsäkerhet på en god nivå.

Krisberedskap och civilt försvar

Göteborgs Stads riktlinje för krisberedskap och krishantering syftar till att konkretisera säkerhetspolicyn avseende hantering av kriser inklusive extraordinära händelser. Riktlinjen redogör för hur Göteborgs Stad organiserar sin ledning och samordning vid kris eller hot om kris såväl centralt som förvaltnings- och bolagsspecifikt. Riktlinjen är också gällande vid höjd beredskap. Riktlinjen tydliggör även de ansvarsförhållanden som råder vid krishantering.

Med kris avses i riktlinjen ett tillstånd där en eller flera verksamheter i staden är utsatta för sådana påfrestningar att dessa inte kan bedrivas med normala resurser och organisation. Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser.

Målet med svensk krisberedskap är att skydda människors liv och hälsa, värna samhällets funktionalitet och att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

De tre grundprinciperna för samhällets krisberedskap är:

- Ansvarsprincipen – Innebär att den som har ansvaret för en verksamhet under normala förhållanden även har det viden krissituation. Ansvarsprincipen innebär även att man har ett ansvar för samverkan med andra aktörer. Den utökade ansvarsprincipen innebär att aktörer ska stödja och samverka med varandra.
- Närhetsprincipen – Innebär att en kris, ska så långt det är möjligt, hanteras där den inträffat och av dem som är närmast berörda och ansvariga.
- Likhetsprincipen – Innebär att organisation som hanterar händelsen ska, så långt det är möjligt, efterlikna ordinarie organisation.

Göteborgs Stad utgår från ansvars-, närhets- och likhetsprincipen i hela sitt krisberedskapsarbete, såväl i planerings- och förberedelsearbetet, som i hanteringen av en händelse. Detta innebär att ansvaret inte förflyttas vid en kris utan respektive förvaltning eller bolag ansvarar för hanteringen, så långt det är möjligt. Förvaltningar och bolag ska således ha en krisledningsplan med utgångspunkt i sin lokala risk- och sårbarhetsanalys som beskriver hanteringen av kriser inklusive extraordinära händelser. Planerna ska med andra ord vara verksamhetsanpassade.

Arbetet med civilt försvar regleras främst av Göteborgs Stads riktlinje för höjd beredskap. Höjd beredskap är samlingsbegreppet för skärpt- och högsta beredskap. Regeringen är den organisation som kan fatta beslut om höjd beredskap för hela eller delar av landet, eller viss verksamhet. Vid höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av det civila försvaret i Göteborgs Stad. Kommunstyrelsen får under höjd beredskap i vissa brådskande ärenden fatta beslut i stället för kommunfullmäktige.

Kommunens del av totalförsvaret utgörs av det civila försvaret. Målen för det civila försvaret är att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till Försvarsmaktens förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred

- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Det svenska krisberedskapssystemet bygger på ansvarsprincipen. Den innebär att den nämnd eller styrelse som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden, också har ansvaret för verksamheten vid kris och vid höjd beredskap, så långt det är möjligt. Beredskapen innebär att ordinarie verksamhet ska vara leveranssäker, uthållig och robust. Det innebär även att verksamheten vet vilka andra aktörer som verksamheten kan behöva samverka med.

Miljöförvaltningens arbete med krisberedskap och civilt försvar är även reglerad av miljöförvaltningens krisledningsplan samt rutin för betydande personalbortfall.

Lägesbild och status 2022

Under 2022 har miljöförvaltningen genomfört följande:

- Tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för samhällsviktig verksamhet utifrån givna scenarion.
- Påbörjat arbetet med att ta fram en beredskapsplan för höjd beredskap.

Behov och planering 2023

Under 2023 planerar miljöförvaltningen följande:

- Fortsätta utveckla beredskapsplanen.
- Påbörja framtagning av kontinuitetsplaner.
- Planerar utbildning och övning för 2024.

Bedömd risknivå krishantering och civilt försvar

Det säkerhetspolitiska läget i Sverige kan förändras snabbt och vikten av en robust beredskapsplanering är avgörande vid höjd beredskap. Förvaltningen bedömer att det finns en del utvecklingsarbete att göra med våra stödjande och styrande dokument inom området samt därefter utbildning och övning för berörda.

Sammantaget är förvaltningens krisberedskap och förmåga vid höjd beredskap på en acceptabel nivå under förutsättning att planerade åtgärder genomförs.